

ІНФОРМАЦІЙНІ ПОТРЕБИ ФІНАНСІВ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

Боярко І.М.

к.е.н., доцент

ДВНЗ «Університет банківської справи»,

iboiarcko@gmail.com

Сучасний розвиток суспільства характеризується низкою трансформаційних процесів, пов'язаних із становленням нового технологічного укладу, при якому відбувається докорінна зміна виробничих відносин на основі всебічного впровадження інформаційних мережових технологій, цифровізації та інформатизації. Ці процеси об'єктивно супроводжуються перетвореннями в фінансово-економічній сфері, пов'язаними із прискореним розвитком підсистеми інформаційного забезпечення фінансів відповідно до появи та усвідомлення нових та додаткових інформаційних потреб суб'єктів фінансових відносин, виникнення фінансових інновацій, розвитку Fintech тощо. При цьому трансформація фінансових відносин виявляється, насамперед, через посилення ролі інформації як джерела створення вартості.

Проблема становлення та розвитку інформаційного суспільства всебічно досліджується такими відомих зарубіжними та вітчизняними вченими та практиками, як Д. Белл (*D. Bell*), А. Демін [1], А. Карминський, І. Лазарєв [2], Д. Нейсбітт (*J. Naisbitt*), Т. Сакайя (*T. Sakaiya*) [3], Е. Тоффлер (*A. Toffler*) [4], Ф. Уобстер (*F. Webster*) [5] та ін.

Функціонування фінансів в інформаційному суспільстві неможливе без урахування інформаційно-комунікативних процесів, які не тільки є сполучною ланкою між окремими суб'єктами фінансових відносин, підсистемами та елементами фінансової системи, але й виступають необхідною умовою існування сучасного суспільства. Без чіткого розуміння інформаційних потреб суб'єктів фінансових відносин (індивідуальних та інституційних), наявності технологічних можливостей і налагоджених процесів осмисленого сприйняття, обміну та тлумачення інформації (як фінансової, так і нефінансової), – в цілому інформаційної взаємодії – неможливе забезпечення руху фінансових ресурсів, капіталізації вартості, створення суспільного багатства.

На нашу думку, вплив економіки інформаційного суспільства на інформаційні потреби фінансів виявляється через: 1) поступове нівелювання відмінностей між інформаційними потребами та інформацією у фінансових відносинах з огляду на прискорення інформаційно-комунікаційних процесів; 2) зростання ролі якості формування, функціонування та задоволення інформаційних потреб як інструменту управління і розвитку; 3) перетворення знань у визначальний фактор виробництва, за допомогою якого проявляється та відбувається перехід умовних можливостей інших факторів створювати нові значимі для суспільства явища, формувати нову цінність, при поєднанні в певному продукті чи послугі, у генерування додаткової ринкової вартості; 4) стратегічна орієнтованість інформаційних потреб, заснована на посиленні об'єктивного зв'язку між оперативною, поточною та стратегічною

інформацією, системності і комплексності вивчення впливу внутрішніх та зовнішніх факторів навколишнього середовища на поточний та перспективний стани об'єктів суспільної діяльності, у т.ч. фінансів; 5) транспарентність інформаційних систем, яка передбачає як відкритість інформації, так і відкритість інформаційних потреб суб'єктів фінансових відносин, сприяє поступовому розширенню інформації фінансових відносин та, відповідно, розмиванню змістовної межі між ними та інформацією фінансів.

Нами пропонується розглядати інформаційні потреби фінансів як комплекс фінансової та нефінансової інформації, спрямований на подолання усвідомленої невизначеності зовнішнього та внутрішнього середовища провадження фінансової діяльності, яку суб'єкти фінансових відносин мають створити, одержати, накопичити та/або надати в процесі інформаційно-комунікаційної взаємодії між собою та з іншими зацікавленим особам, щоб мати можливість створювати та нарощувати вартість в процесі мобілізації, акумулювання, розподілу та використання фінансових ресурсів для фінансового забезпечення дій, необхідних для позитивного вирішення індивідуальних, колективних та суспільних проблем і завдань, збалансованого задоволення приватних та суспільних інтересів в різних сферах життєдіяльності. Запропонований підхід дозволяє врахувати специфіку інформаційних потреб інституту фінансів, яка визначається напрямками їх трансформації відповідно до профілю та особливостей фінансової діяльності як однієї з форм реалізації інформаційно-комунікаційних взаємодій в інформаційному суспільстві на засадах комплексного поєднання діяльнісної, системної, когнітивної та часової концепцій інформаційної онтології.

Такими напрямками трансформації, на нашу думку, є: 1) діяльнісний – усвідомлення уявлень суб'єктів фінансових відносин та інших зацікавлених осіб про те, яка інформація їм необхідна для прийняття короткострокових та довгострокових рішень у сфері фінансової діяльності; 2) системний – подолання невизначеності шляхом отримання знань фінансового і нефінансового характеру про внутрішню та зовнішню взаємодії в навколишньому соціальному середовищі; 3) когнітивний – створення, нарощення та перерозподіл вартості на засадах узгодження оцінок суспільної цінності (відповідності фінансових відносин інтересам та потребам суб'єктів) та суспільної вартості (грошового виміру цінності); 4) часовий – прискорення темпів оновлення інформаційних потреб і нівелювання відмінностей між ними та інформацією в силу зближення часу між виникненням інформації і її засвоєнням користувачами.

Враховуючи часовий напрям трансформації інформаційних потреб фінансів, визначення характерних особливостей останніх, на нашу думку, доцільно проводити шляхом компаративного аналізу з атрибутами інформації фінансів. При цьому доцільно розрізняти два типи атрибутів інформації залежно від сфери її обігу: 1) загальні – атрибути, які є характерними для феномену інформації в цілому; 2) специфічні – атрибути, які визначаються сферою обігу інформації. У свою чергу, в межах загального типу атрибути можуть бути виділені дві групи: 1) діалектичні, пов'язані з проявом

діалектичних законів руху і розвитку, до яких нами віднесено чотири атрибути – нематеріальну форму існування, збереження змісту при зміні форми, здатність до кодування та стискання, невизначеність; 2) когнитивні, пов'язані із своєрідністю механізмів виникнення, споживання та відтворення інформації в результаті використання інтелектуальної здатності суспільства пізнавати навколишній світ у процесі взаємодії з ним, а саме: незнищенність, нелінійність та невідчужуваність, відносність, мобільність, комбінаторність, асиметричність, об'єктивне суспільне призначення ставати відомою користувачеві, актуальність. У специфічному типі атрибутів інформації фінансів нами пропонується виділяти групу сингулярних ознак, які визначають принципову відмінність (унікальність) інформації з питань фінансів. До таких ознак нами віднесено універсальний, зіставний у часі та просторі вартісний вимір даних, чутливість цінності інформації до фактора часу, виявлення цінності лише після використання та мультисуб'єктність.

На нашу думку, запропонований вище поділ атрибутів інформації на типи і групи є релевантним і для інформаційних потреб, оскільки кожному атрибуту інформації може бути співвіднесена відповідна характеристика інформаційних потреб з огляду на їх діалектичну єдність як протилежностей, які переходять одна в одну в процесі суспільного пізнання: інформаційна потреба в інформаційному циклі перетворюється на інформацію з певними якісними характеристиками відповідності стану об'єкта пізнання та очікуванням користувача інформації, а інформація в процесі її осмислення користувачем та в міру оновлення об'єкту трансформується в інформаційні потреби.

Таким чином, в умовах інформаційного суспільства важливою складовою фінансового механізму стає підсистема інформаційного забезпечення, яка покликана задовольняти зростаючі потреби суб'єктів фінансових відносин у відкритій, достовірній, повній, релевантній фінансовій та нефінансовій інформації, важливій для прийняття обґрунтованих раціональних рішень у сфері провадження фінансової діяльності. Інформаційні продукти і послуги системи інформаційного забезпечення фінансів є важливою складовою забезпечення ефективного функціонування всієї економічної системи.

Список літератури:

1. Демин А. И. Информационная теория экономики: Макромодель : монография / А. И. Демин. – Изд. 2-е, стереотипное. – М. : КомКнига, 2007. – 352 с.;
2. Лазарев И. А. Новая информационная экономика и сетевые механизмы развития / И. А. Лазарев, Г.С. Хижа, К. И. Лазарев. – М. : "Дашков и К", 2005. – 240 с.;
3. Сакайя Т. Стоимость, создаваемая знанием, или история будущего // Новая постиндустриальная волна на Западе. Антология / Под ред. В. Л. Иноземцева. – М.: 1999. – 468 с.;
4. Toffler Alvin. Revolutionary Wealth. How it will be Created and How it will change our Lives / Alvin Toffler, Heidi Toffler. – Clutis Brown Ltd., 2006. – 576 p.;
5. Уобстер Ф. Теория информационного общества. / Френк Уобстер; Пер. с англ. М.В. Арапова, М.В.Мальхиной; Под ред. Е.Д.Вартановой. – М. : Аспект Пресс, 2004. – 400 с.